

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 14. oktobar 2021. godine
Br. ref.:RK 1866/21

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI99/20

Podnositeljka

Tatjana Stefanović

**Ocena ustavnosti presude AC-I-16-0150 Žalbenog veća Posebne komore
Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za
privatizaciju od 21. februara 2020. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Tatjana Stefanović sa prebivalištem u opštini Mitrovici (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava ustavnost presude [AC-I-16-0150] od 21. februara 2020. godine Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće) u vezi sa presudom [SCL-11-0039] od 9. juna 2016. godine Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalizovano veće).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude kojom su podnositeljki zahteva navodno povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP) i članom 1. (Zaštita imovine) Protokola br. 1 EKLJP-a.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 19. juna 2020. godine, podnositeljka zahteva je putem pošte podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 2. jula 2020. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bajram Ljatići (predsedavajući), Safet Hoxha i Radomir Laban (članovi).
7. Dana 7. jula 2020. godine, Sud je obavestio podnositeljku zahteva i Posebnu komoru Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: PKVS) o registraciji zahteva.
8. Dana 17. maja 2021. godine, na osnovu stava 5. člana 114. [Sastav i mandat Ustavnog suda] Ustava i pravila 12 (Izbor predsednika i zamenika predsednika) Poslovnika o radu, sudija Gresa Caka-Nimani je izabrana za predsednicu Ustavnog suda. Na osnovu stava 4 pravila 12 Poslovnika o radu i odluke Suda br. KK-SP 71-2/21, utvrđeno je da će sudija Gresa Caka-Nimani preuzeti funkciju predsednice Suda nakon završetka mandata aktuelne predsednice Suda Arte Rama-Hajrizi, 25. juna 2021. godine.
9. Dana 31. maja 2021. godine, predsednica Suda, Arta Rama-Hajrizi, je odlukom br. KK 160/21 odredila da sudija Gresa Caka-Nimani bude imenovana za

predsedavajuću u Većima za razmatranje u slučajevima gde je imenovana za članicu Veća, uključujući i trenutni slučaj.

10. Dana 8. juna 2021. godine, predsednica Suda, Arta Rama-Hajrizi, je odlukom br. KI99/21, imenovala sudiju Safet Hoxha za sudiju izvestioca umesto sudije Grese Caka-Nimani.
11. Dana 25. juna 2021. godine, na osnovu stava 4, pravila 12 Poslovnika o radu i odluke Suda br. KK-SP 71-2/21, sudija Gresa Caka-Nimani je preuzela dužnost predsednice Suda, dok je na osnovu pod-tačke 1.1 stava 1, člana 8. (Istek mandata sudije) Zakona, predsednica Arta Rama-Hajrizi okončala mandat predsednice i sudije Ustavnog suda.
12. Dana 8 septembra 2021. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno/većinom iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

13. Dana 23. jula 2010. godine, na osnovu spisa predmeta, započeo je proces privatizacije Društvenog preduzeća Auto Moto Mustafa Bakia Start iz Đakovice (u daljem tekstu: DP „Auto Moto“) i koje je stavljeno pod upravu Kosovske agencije za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP). Na osnovu istih spisa, podnositeljka zahteva je 1994. godine zasnovala radni odnos sa DP „Auto Moto“, u kojem je, prema njenim navodima, radila do juna 1999. godine.
14. Dana 31. decembra 2010 godine, KAP je započeo postupak likvidacije DP „Auto Moto“.
15. Dana 21. marta 2011. godine, podnositeljka zahteva je Komisiji za likvidaciju gore navedenog društvenog preduzeća (u daljem tekstu: Komisija za likvidaciju), podnela zahtev za (i) naknadu jednog dela od 20% (dvadeset posto) od prihoda privatizacije; (ii) isplatu akcija DP-a; i (iii) naknadu neisplaćenih ličnih dohodaka za period od početka do kraja procesa likvidacije društvenog preduzeća.
16. Dana 19. maja 2011. godine, Komisija za likvidaciju se odlukom [Pej183-0017, 0025, 0026, 0027], (i) oglasila nenadležnom po pitanju naknade od 20% (dvadeset posto) od privatizacije društvenog preduzeća sa obrazloženjem da, *“nije nadležan organ da se bavi sa 20%, takvim zahtevima bavi se Odeljenje za 20% u Prištini“*, (ii) odbila zahtev za *„isplatom akcija“* DP-a sa obrazloženjem da *“DP Auto Moto Start nije Deoničarsko Društvo, već društveno preduzeće“*, i (iii) odbila zahtev podnositeljke za naplatom neisplaćenih ličnih dohodaka, pozivajući se na član 608. Zakona o udruženom radu iz 1976. godine (u daljem tekstu: stari Zakon o radu), prema kojem *„pravo da zahteva isplatu ličnog dohotka i drugih prava zapošljenja ističe nakon 3 godine, u skladu sa principima zastarelosti“*.

Postupak po pitanju prava na 20% (dvadeset posto) od privatizacije DP Auto Moto Start

17. Dana 30. juna 2012. godine, KAP je objavio konačnu listu radnika koji imaju pravo na kompenzaciju od 20% (dvadeset posto) od prihoda privatizacije DP "Auto Moto", na kojoj nije bila uvrštena podnositeljka zahteva.
18. Dana 16. jula 2012. godine, podnositeljka zahteva je osporila konačnu listu podnevši tužbu PKVS-u, navodeći pravo da dobije 20% (dvadeset posto) od prihoda privatizacije DP Auto Moto Start, sa zahtevom da se njeno ime uvrsti u konačnu listu.
19. Dana 31. marta 2014. godine, Specijalizovano veće je presudom [C-11-12-0029-C-0003], usvojilo tužbu podnositeljke zahteva po pitanju prava da dobije 20% od privatizacije DP-a, kao osnovanu, i naložilo da se uvrsti ime podnositeljke zahteva u konačnu listu radnika koji imaju pravo na kompenzaciju od 20% od privatizacije DP "Auto Moto".
20. Dana 16. maja 2014. godine, na gore navedenu presudu Specijalizovanog veća, KAP i grupa bivših radnika DP Auto Moto Start je uložila žalbu Žalbenom veću PKVS-a, osporavajući pravo određenom broju radnika uključujući i samu podnositeljku zahteva pravo na 20% od privatizacije pomenutog DP-a.
21. Dana 26. marta 2015. godine, presudom [AC-I-14-0165-A0001], Žalbeno veće je odbilo žalbu KAP i grupa bivših radnika DP Auto Moto Start, kao neosnovanu, i potvrdilo gore navedenu presudu Specijalizovanog veća, navodeći, između ostalog, da (i) Nedosledan je nalaz KAP da nijedan žalilac uključen u tački II ožalbene presude nije predstavio relevantne činjenice, na osnovu koji se može dokazati činjenica da nisu ravnopravni i na osnovu kojih se može dati obrazloženje vezano za primenu direktne ili indirektne diskriminacije shodno članu 8.1 Zakona protiv diskriminacije, i da zbog toga žalilac nije dostavio kontra-argumente vezane za diskriminaciju.; i (ii) Po pitanju primedbi koje je ova grupa radnika dala za četiri radnika srpske nacionalnosti, ni u ovom slučaju nisu argumentovane njihove primedbe, osim spekulacija, koje za sud nisu relevantne, stoga ova primedba takođe nije osnovana.

Postupak po pitanju ostvarivanja prava na zaostale lične dohotke u procesu privatizacije DP Auto Moto Start

22. Dana 18. novembra 2011. godine, na odluku [Pej 183-0017, 0025, 0026, 0027] od 19. maja 2011. godine Komisije za likvidaciju, podnositeljka zahteva je podnela tužbu Specijalizovanom veću sa zahtevom za (ii) isplatom akcija DP Auto Moto Start; i (iii) naknadu neisplaćenih ličnih dohodaka za period od početka do kraja procesa likvidacije ovog DP-a.
23. Dana 9. juna 2016. godine, Specijalizovano veće je presudom [SCL-11-0039], odbilo tužbu podnositeljke zahteva po pitanju (ii) isplate akcija DP-a zbog nedostatka dokaza; dok je (iii) naplatu neisplaćenih ličnih dohodaka za period od početka do kraja procesa likvidacije DP-a, kao neosnovanu, i potvrdilo odluku Komisije za likvidaciju, i obrazložio, između ostalog, da zahtev za naplatu neisplaćenih ličnih dohodaka za period 2007 do 2010, nije zastareo, već je

neosnovan, jer podnositeljka zahteva nije potkrepila ovaj deo navoda zakonskom regulativom ili dokazima, dok za period od 1999 do 2007, zbog zastarelosti.

24. Dana 24. juna 2016. godine, na gore navedenu presudu Specijalizovanog veća, podnositeljka zahteva je uložila žalbu Žalbenom veću, navodeći bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja, kao i pogrešnu primenu materijalnog prava.
25. Dana 21. februara 2020. godine, presudom [AC-I-16-0150], Žalbeno veće je odbilo žalbu podnositeljke zahteva, kao neosnovanu, i potvrdilo gore navedenu presudu Specijalizovanog veća, navodeći, između ostalog, da činjenica da je podnositeljka zahteva stekla pravo na dobijanje 20% od DP-a nije pravna osnova za povezivanje sa ličnim dohocima za koje ona navodi da joj pripadaju, i kao što je naglasilo Specijalizovano veće, zahtev za lične dohotke za period od 1999 do 2007 je zastareo, dok od 2007 do 2010 godine nije potkrepila dokazima.

Navodi podnosioca zahteva

26. Podnositeljka zahteva navodi da je presuda [AC-I-16-0150] od 21. februara 2020. godine Žalbenog veća u vezi sa presudom [SCL-11-0039] od 9. juna 2016. godine Specijalizovanog veća, doneta uz povredu njenih osnovnih prava i sloboda zagarantovane članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 46. [Zaštita imovine] Ustava, kao i članovima 6. (Pravo na pravično suđenje) i 1. (Zaštita imovine) Protokola br. 1 EKLJP-a.
27. Što se tiče navoda koji se odnose na povredu člana 24. Ustava, podnositeljka zahteva ističe: (i) *“... do momenta početka procesa likvidacije tuženo preduzeće nijednim aktom se nije obratilo tužilji; i (ii) “niti sam dobila bilo kakav akt kako za angažovanje tako ni za prekid radnog odnosa”.*
28. Što se tiče navoda o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, podnositeljka zahteva, između ostalog, ističe da (i) njen radni odnos sa relevantnim preduzećem nikada nije prekinut; (ii) postupak propisan u članovima 71 (Obaveštenje o raskidu ugovora o radu) i 72 (Procedura pre prekida ugovora) Zakona o radu Br. 03/L-212 od 1. novembar 2010.godine (u daljem tekstu: Zakon o radu) nije ispoštovalo relevantno preduzeće (i) *„sud se stavio u ulogu zaštitnika tužene strane“*; (iii) tužena nijednim svojim aktom i nijednom radnjom nije pokazala ili iznela stav da je razmotrila i pokušala da nađe posao za tuženu, već se cela odbrana svodi na stanovište da tužena nema pravo na lični dohodak, jer nije radila i zahtev je zastareo; i (iii) KAP je tendenciozno i bez adekvatnog sveukupnog razmatranja zahteva ignorisao sve dokaze i doneo diskriminatornu odluku.
29. Što se tiče navoda koji se odnose na član 46. Ustava u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 EKLJP-a, podnositeljka zahteva ističe da je *“PKVSK prilikom donošenja Presuda u svakom slučaju morala da ispita okolnosti slučaja gledano u celini i na osnovu toga ustanovi pravo na materijalni interes ...“.*

30. Na kraju, podnositeljka zahteva traži od Suda da (i) osporene presude proglasi “neustavnim i ništavim”; i (ii) “doneše odluku, kojom će stvoriti uslove za usvajanje zahteva za naplatu ličnih dohodaka”.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 24.

[Jednakost pred Zakonom]

1. *Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.*
2. *Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.*
3. *Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovoditi samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.*

[...]

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*

[...]

Član 32

[Pravo na Pravno Sredstvo]

1. *Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.*

[...]

Član 46

[Zaštita Imovine]

1. *Garantuje se pravo na imovinu.*
2. *Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.*

3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproprijira.

4. O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom, odlučuje nadležni sud.

5. Inteliktualno pravo je zaštićeno zakonom.

[...]

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6 (Pravo na pravično suđenje)

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.

[...]

Protokol uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 1. Zaštita imovine

Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

[...]

UNMIK Uredba BR. 2003/2013
O PROMENI PRAVA KORIŠĆENJA NEPOKRETNE IMOVINE U
DRUŠTVENOJ SVOJINI

Od 9. maja 2003. godine

Član 10.
[Prava Zaposlenih]

[...]

10.4 Za potrebe ovog Člana smatra se da zaposleni ima pravo na isplatu ako je takav zaposleni registrovan kao zaposleno lice pri društvenom preduzeću u vreme privatizacije i ako je ustanovljeno da je bio na platnom spisku preduzeća najmanje tri godine. Ovaj zahtev ne sprečava zaposlene, koji tvrde da bi bili tako registrovani i zaposleni da nisu bili predmet diskriminacije, da podnesu žalbu Posebnoj komori shodno stavu 10.6..

[...]

Zakon o udruženom radu
SL SFRJ 53/76
od 25. novembra 1976. godine

[...]

Član 22.

[...]

Uslovi sticanja dohodka u slobodnoj razmeni rada utvrđuju se samoupravnim sporazumom.

[...]

Član 606

[...]

Ako je ispunjenje materijalne obaveze jednog učesnika u samouravnom sporazumu postalo nemoguće zbog događaja za koje nisu odgovorni ni on ni ostali učesnici, njihove međusobne obaveze prestaju.

[...]

Član 608

[...]

Zastarelošću prestaje pravo da se zahteva ispunjenje materijalnih obaveza koje proizilaze iz samoupravnog sporazuma, i to:

1. Plaćanje iznosa ličnih dohodaka i drugih potraživanja radnika is radnog odnosa.

[...]

Na zastarelost zahteva iz stave 1. Ovog člana shodno se primenjuju opšte odredbe o zastarelosti potraživanja, s tim da ti zahtevi zastarevaju za tri godine.

[...]

**Zakon br. 03/L-212
o radu**

Od 1. novembra 2010. godine

**Član 71
Obaveštenje o raskidu ugovora o radu**

1. Poslodavac može raskinuti ugovor o radu na neodređeno vreme na osnovu člana 70 u sledećim vremenskim intervalima otkaza/najavljivanja:

1.1. od šest (6) meseci do dve (2) godine zaposlenja, trideset (30) kalendarskih dana;

1.2. od dve (2) do deset (10) godine zaposlenja, četrdeset i pet (45) kalendarskih dana;

1.3. preko deset (10) godine zaposlenja, šesdeset (60) kalendarskih dana.

2. Poslodavac ima pravo da raskine Ugovor o radu na ograničeno vreme uz obaveštenje od trideset (30) kalendarskih dana, Poslodavac koji ne namerava obnoviti ugovor za određeni period treba da informiše zaposlenog najmanje trideset (30) dana pre isteka ugovora. Neuspeh da nastupa na ovaj način će dati zaposlenom pravo da produži za dodatnih trideset (30) kalendarskih dana uz isplatu pune plate.

**Član 72
Procedura pre prekida ugovora**

1. Odluke da raskine Ugovor o radu mora se obaviti na u pismenim obliku i treba obuhvatiti obrazloženje za prekid.

2. Rešenje iz stava 2. ovog člana je konačan danom dostavljanja zaposlenom.

3. Poslodavac je obavezan da izvrši isplatu ličnih i drugih dohodaka do dana prestanka radnog odnosa.

4. Poslodavac ima pravo da zabrani pristup zaposlenima u objektu preduzeća tokom perioda obaveštenja/otkaza, odnosno pre prestanka Ugovora o radu.

Ocena prihvatljivosti zahteva

31. Sud prvo ocenjuje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.
32. U tom smislu, Sud se prvo poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

33. Sud dalje takođe razmatra da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se prvo poziva na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47 (Individualni zahtevi)

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48. (Tačnost podneska)

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49. (Rokovi)

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”.

34. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud primećuje da je podnositeljka zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [AC-I-16-0150] Žalbenog veće od 21. februara 2020. godine i da je iscrpela sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnositeljka zahteva je takođe naglasila osnovna prava i slobode za koje navodi da su joj povređena, u skladu sa članom 48. Zakona i podnela je zahtev u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona.
35. Pored toga, Sud razmatra da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti propisane u stavu (2) pravila 39 (Kriterijum o prihvatljivosti)

Poslovnika. Pravilo 39 (2) Poslovnika propisuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući uslov da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Pravilo 39 (2) posebno propisuje:

Pravilo 39
(Kriterijum o prihvatljivosti)

“(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepiio tvrdnju”.

36. Gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) i Suda, omogućava poslednje navedenom da proglašava zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može proglasiti zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika o radu.
37. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih „očigledno neosnovanim navodima“. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četrtoog stepena“; (ii) navodi kategorisani „odsustvom očigledne ili evidentne povrede“; (iii) navodi koji su „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“; i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi (vidi, tačnije, koncept neprihvatljivosti na osnovu zahteva ocenjenog kao „očigledno neosnovan“, i specifičnosti gore navedene četiri kategorije navoda kvalifikovani kao „očigledno neosnovani“, Praktični vodič ESLJP-a o kriterijumima prihvatljivosti od 30. aprila 2020. godine; deo III. Neprihvatljivost zasnovana na meritumu; A. Očigledno neosnovani zahtevi, stavovi 275 do 304).
38. U smislu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno, ocenjujući da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će se prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanu u ovom zahtevu i na odgovarajuće navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, prema članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
39. U tom smislu, Sud prvo podseća da se okolnosti ovog slučaja odnose na navodno pravo podnositeljke zahteva da u procesu privatizacije DP Auto Moto Start ostvari pravo na (i) naknadu od 20% od prihoda privatizacije; (ii) isplatu akcija DP-a, i naknadu neisplaćenih ličnih dohodaka za period od 1999 godine do 2010 godine. Svoje zahteva podnositeljka je najpre podnela Komisija za likvidaciju navedenog DP-a, ovaj zahtev u delu koji se tiče (i) naknade od 20% od prihoda privatizacije je Komisija za likvidaciju se oglasila nenadležnom, deo koji se tiče (ii) isplatu akcija DP-a Komisija za likvidaciju je odbila zbog neosnovanosti i deo koji se tiče (iii) naknade neisplaćenih ličnih dohodaka za period od 1999 godine do 2010 godine odbacila kao zbog zastarelosti. Nakon toga, podnositeljka zahteva je po pitanju (i) naknade od 20% od prihoda privatizacije DP-a ostvarila svoje pravo u procesu koji je vođen pred PKVS po pitanju 20 % od privatizacije.

Podnositeljka zahteva je pored ovog pitanja pred PKVS takođe je podnela žalbu na odluku Komisije za likvidaciju a koja se tiče (ii) isplatu akcija DP-a i (iii) naknade neisplaćenih ličnih dohodaka za period od 1999 godine do 2010 godine, u postupku koji je vođen povodom ovog pitanja PKVS je odbacila, kao neosnovan, zahtev podnositeljke zahteva. Podnositeljka zahteva osporava zaključke PKVS, navodeći (i) povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, kao rezultat pogrešnog tumačenja zakona, odnosno članova 71. i 72. Zakona o radu Br. 03/L-212 kao i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i (ii) povredu članova 24, 32 i 46. Ustava kao i član 1 protokola 1. EKLJP. Razmatranje navoda podnositeljke zahteva, Sud će početi sa (i) njenim navodima o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, kako bi zatim nastavio sa (ii) razmatranjem navoda u vezi sa povredom članova 24, 32, i 46. Ustava kao i član 1 protokola 1. EKLJP-a.

40. Sud je, primećuje da je podnositeljka zahteva vodila dva postupka pred PKVS i to za (i) naknadu od 20% od prihoda privatizacije DP-a i za (ii) isplatu akcija DP-a i naknade neisplaćenih ličnih dohodaka za period od 1999 godine do 2010 godine. Uzimajući u obzir da se podnositeljka zahteva ne zali na postupak (i) vezano za nadoknadu od 20% od privatizacije DP-a, Sud se neće baviti ovim postupkom.
41. Sud, u tom smislu, prvo podseća da navodi podnositeljke zahteva o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, kao rezultat pogrešnog tumačenja primenjivog zakona kao i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, čine kategoriju navoda, koje Sud, u skladu sa svojom sudskom praksom i praksom ESLJP-a, u principu, smatra kao „navode četvrtog stepena”.
42. U kontekstu ove kategorije navoda, Sud naglašava da je, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali uzimajući u obzir i njegove karakteristike, koje su utvrđene u EKLJP-u (vidi u ovom kontekstu, objašnjenje u Praktičnom vodiču ESLJP-a od 30. aprila 2019. godine kroz uslove prihvatljivosti; deo I. Neprihvatljivost na osnovu merituma; A. Očigledno neosnovan zahtev; 2. "Četvrta instanca", stavovi 275 i 304), kao i načela subsidijarnosti i doktrine četvrte instance, dosledno isticao razliku između "ustavnosti" i "zakonitosti" i potvrdio da nije njegov zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu, koje je navodno izvršio redovni sud, osim i u meri u kojoj su se takvim greškama mogla povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom ili EKLJP-om (vidi, u ovom kontekstu, između ostalog, slučajeve Suda: KI179/18, sa podnositeljkom zahteva: *Belgijzar Latifi*, rešenje o neprihvatljivosti od 23. jula 2020. godine, stav 68; KI49/19, sa podnosiocem zahteva: *Limak Kosovo International Airport S.H.A.*, "Adem Jashari", rešenje od 31. oktobra 2019. godine, stav 47; KI56/17, podnositeljka zahteva: *Lumturije Murtezaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 18. decembra 2017. godine, stav 35; i KI154/17 i KI05/18, podnosilac zahteva: *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću "Barbas"*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. avgusta 2019. godine, stav 60).
43. Sud je takođe dosledno navodio da nije uloga ovog Suda da preispituje zaključke redovnih sudova u vezi sa činjeničnim stanjem i primenom materijalnog prava i da ne može oceniti same činjenice koje su dovele dotle jedan sud da donese jednu umesto neke druge odluke. U suprotnom, Sud bi postupao kao sud „četvrtog stepena“, što bi rezultiralo nepoštovanjem granica postavljenim u njegovoj

nadležnosti (vidi, u tom smislu, slučaj ESLJP-a: *García Ruiz protiv Španije*, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28 i tamo korišćene reference; i vidi, takođe, slučajeve Suda: KI49/19, gore citiran, stav 48; i KI154/17 i KI05/18, gore citiran, stav 61).

44. Sud, međutim, ističe da sudska praksa ESLJP-a i Suda takođe propisuju okolnosti pod kojima treba da se napravi izuzetak od ovog stanovišta. Kao što je gore navedeno, dok redovni sudovi imaju primarnu dužnost da rešavaju probleme oko tumačenja primenjivog zakona, uloga Suda je da obezbedi ili verifikuje da su efekti tog tumačenja u saglasnosti sa Ustavom i EKLJP-om (vidi, slučaj ESLJP-a, *Miragall Escolano i drugi protiv Španije*, presuda od 25. maja 2000. godine, stavovi 33-39; i, vidi takođe slučaj Suda KI154/17 i KI05/18, gore citiran, stav 63). U principu, takav izuzetak se odnosi na slučajeve koji rezultiraju kao očigledno proizvoljni, uključujući one u kojima je sud “*očigledno pogrešno primenio zakon*” u posebnom slučaju i koji je mogao rezultirati “*proizvoljnim zaključcima*” ili “*očigledno neobrazložen*” za relevantnog podnosioca (za detaljnije objašnjenje u vezi sa konceptom “*primena zakona na očigledno pogrešan način*”, vidi, između ostalog, Vodič ESLJP-a o članu 6. EKLJP-a (građanski aspekt), od 31. avgusta 2020. godine, deo IV. Proceduralni kriterijumi; 3. Četvrti stepen; b. Delokrug i ograničenja nadzora Suda, stavovi 329-333; i slučaj Suda KI154/17 i KI05/18, gore citiran, stavovi 60 do 65 i tamo korišćene reference).
45. U tom kontekstu, Sud podseća da se u okolnostima ovog slučaja, glavni navodi podnositeljke zahteva u vezi sa navodnom povredom člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a odnose na donošenje osporene presude, odnosno presude [AC-I-16-0150] od 21. februara 2020. godine Žalbenog veća u suprotnosti sa članovima 71. i 72. Zakona o radu Br. 03/L-212.
46. Što se tiče ovih navoda, odnosno donošenja osporene presude u suprotnosti sa odredbama Zakona o radu Br. 03/L-212, Sud prvo ističe da oni nisu precizno razjasnili i izneli na odgovarajući način činjenice o povredi ustavnih prava ili odredbi. Štaviše, Sud primećuje da su gore navedene navode o povredi Zakona o radu Br. 03/L-212, razjasnili redovni sudovi.
47. U tom smislu, Sud prvo podseća da je Specijalizovano veće, presudom [SCL-11-0039] od 9. jula 2016. godine, razmatrajući navode podnosioca zahteva, između ostalog, istakao sledeće:

“Sud konstatuje da ni jedno sredstvo zastarevanja na Kosovu, niti Pravilnik UNMIK-a, ne sadrže odredbe o zastarevanju prava radnika. Ali zakon o udruženom radu, sadrži. Najpre treba da se istakne da ova odredba je primeniva. Sud misli da Kosovo, jasno je imalo nameru da poništi one delove zakona o radu. Ali nema razloga da se veruje da bi imala nameru da poništi i one delove Jugoslovenskih zakona, koji tretiraju pitanja kojima isti se nije bavio. S toga, član 608 Zakona o udruženom radu koji određuje trogodišnji vremenski rok zastarevanja, je primenjiv.

Član 608, prva rečenica, tačka 1, Zakona o udruženom radu reguliše prava isplate plata koja ističu od radnog samoupravnog sporazuma (vidi član 22, stav 2 zakona o udruženom radu), jedan period zastarevanja od tri (3) godine”.

48. S druge strane, i Žalbeno veće je, presudom [AC-I-16-0150] od 21. februara 2020. godine, razmotrio bitne navode podnosioca zahteva i obrazložio, između ostalog, sledeće:

“Žalbeno veće primećuje da tužilj do meseca marta 2011 godine kada je zahtev za nadoknadom poslat organu za likvidaciju, ranije čak ni putem pošte, nikad se nije obraćao preduzeću u vezi sa navodnim platama niti sudu da zatraži ove plate po tužbi za pomenuti period.

Žalbeno veće podržava nalaz Specijalizovanog veća iznetog u žalbenoj presudi da su zahtevana zarade za period juna 1999 do marta 2007 godine su zastareli, ali tužilj i za ostale tražene plate nije izvršila radne dužnosti u DP, a za nerad u DP, ona ne može se nadoknaditi.

49. Na kraju, Sud takođe podseća da je Žalbeno veće, istom presudom, razmatrao navode podnositeljke zahteva u vezi sa činjenicom da je ona ostvarila pravo na 20% od privatizacije DP-a i obrazložio, između ostalog, sledeće:

“Dalje žalbeno veće primećuje da tužilja njenom žalbom u žalbenom postupku tvrdila je da je ona primila prihode iz legitimnog prava na 20%, ali takvo pravo nema pravu osnovu da se poveže sa platama koje traži, posto uslovi i postupak za legitimno pravo na 20% regulisani članom 10.4 Uredbe UNMIK-a 2003/13, koja nije primenjiva i nije materijalni zakon da se odobri i njen zahtev za plate.”.

50. S tim u vezi, Sud smatra da su Specijalizovano i Žalbeno veće, u okolnostima ovog slučaja, razmatrali i obrazložili navode podnositeljke zahteva, uključujući i one koji se odnose na pogrešno tumačenje odredaba važećeg zakona. Isti su razmatrali bitne navode podnositeljke zahteva i pojasnili (i) da član 608 Zakona o udruženom radu koji određuje trogodišnji vremenski rok zastarevanja, je primenjiv slučaju podnositeljke zahteva, (ii) da podnositeljka nije potkrepila dokazima svoje navode u vezi sa pravom na deonice ovog D.P-a i (iii) da činjenice da je podnositeljska ostvarila pravo na 20% od privatizacije DP-a nije pravi osnov kojim se može opravdati potraživanja podnositeljke za neisplaćenim ličnim dohocima.
51. S tim u vezi, kako bi izbegao nesporazume podnositeljke zahteva, Sud naglašava da „pravda“ koja se zahteva članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, nije „suštinska“, već „proceduralna“ pravda. U praktičnom smislu, i u principu, to se izražava u kontradiktornom postupku, gde se strane saslušavaju i postavljaju pod istim uslovima pred sudom (vidi, između ostalog, slučaj Suda, KI131/19, sa podnosiocem zahteva: *Sylë Hoxha*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. aprila 2020. godine, stav 57; i KI49/19, gore citiran, stav 55).
52. To tačnije znači da bi strane tokom pravičnog i nepristrasnog postupka trebalo da: (i) imaju mogućnost da vode postupak na osnovu načela kontradiktornosti postupka; (ii) im se pruži prilika da iznesu argumente i dokaze koje smatraju relevantnim za slučaj u različitim fazama postupka; (iii) im se garantuje da su svi argumenti i dokazi, objektivno sagledani, koji su bili relevantni za rešavanje predmetnog slučaja, bili pravilno saslušani i razmotreni od strane relevantnih sudova; (iv) da im se garantuje da su pravne činjenice i navodi u sudskim

odlukama detaljno razmotreni i obrazloženi; i da im se, u skladu sa okolnostima slučaja, (v) garantuje da su postupci u celosti bili pravični i neproizvoljni (vidi, između ostalog, slučaj ESLJP-a *Garcia Ruiz protiv Španije*, gore citiran, stav 29; i slučaj Suda KI131/19, gore citiran, stav 58). Sud ističe da u okolnostima ovog slučaja, podnosilac zahteva nije argumentovao da to nije slučaj.

53. U ovakvim okolnostima, uzimajući u obzir navode podnositeljke zahteva i činjenice koje je iznela, kao i gore razrađena obrazloženja Specijalizovanog i Žalbenog veće, Sud smatra da podnositeljka zahteva ne dokazuje i dovoljno potkrepljuje svoj navod da su redovni sudovi mogli da „*primene zakon na očigledno pogrešan način*“, rezultirajući „*proizvoljnim*“ ili „*očigledno neobrazloženim*“ zaključcima za podnositeljku zahteva i shodno tome, njeni navodi o pogrešnoj primeni i tumačenju primenjivog zakona kvalifikuju kao navodi „*četvrtog stepena*“ i kao takvi, odražavaju navode na nivou „*zakonitosti*“ i nisu argumenti na nivou „*ustavnosti*“. Shodno tome, isti su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika.
54. Sud takođe podseća da podnositeljka zahteva navodi povredu članova 24, 32 i 46. Ustava kao i član 1 protokola 1. EKLJP-a, iznoseći pred Sudom uopštene navode bez tačnog i adekvatnog razjašnjenja činjenica i navoda o povredi ovih ustavnih prava.
55. Sud podseća da već ima vrlo konsolidovanu praksu kroz koju je dosledno isticao da samo pominjanje člana Ustava, bez jasnog i adekvatnog obrazloženja kako je to pravo povređeno, nije dovoljno kao argument za aktiviranje zaštitnog mehanizma predviđenog Ustavom i Sudom, kao institucija koja brine o poštovanju ljudskih prava i sloboda (vidi, u ovom kontekstu, slučajeve Suda KI02/18, sa podnosiocem zahteva: *Vlada Republike Kosovo [Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja]*, rešenje o neprihvatljivosti od 20. juna 2019. godine, stav 36; i KI95/19, sa podnosiocem zahteva: *Ruzhdi Bejta*, rešenje o neprihvatljivosti od 8. oktobar 2019. godine, stavovi 30-31; vidi takođe Vodič ESLJP-a od 30. aprila 2020. godine o kriterijumima prihvatljivosti; deo I. Neprihvatljivosti zasnovana na meritumu; A. Očigledno neosnovani zahtevi; 4. Neobrazložene žalbe: nedostatak dokaza, stavovi 300 do 303).
56. U okolnostima ovog slučaja, podnositeljka zahteva osim pozivanja na gore navedene članove Ustava i njihov sadržaj, a pored formulacije uopštenih navoda, nije jasno i adekvatno obrazložila kako su ovi članovi povređeni osporenim presudom. Stoga, Sud smatra da navodi podnositeljke zahteva o povredi gore navedenih članova Ustava spadaju u kategoriju „*nepotkrepljenih ili neobrazloženih*“ navoda. U smislu ove kategorije navoda, Sud je, na osnovu stava (1) (d) i (2) pravila 39 Poslovnika i svoje sudske prakse, dosledno naglašavao da su (i) strane obavezne da tačno i adekvatno razjasne činjenice i navode; kao i (ii) da dokažu i dovoljno potkrepe svoje navode o povredi ustavnih prava ili odredbi.

Zaključak

57. Shodno tome, na osnovu gore navedenog i uzimajući u obzir posebne karakteristike slučaja, navode podnositeljke zahteva i činjenice koje je ona iznela, Sud, zasnivajući se i na standarde utvrđene u svojoj sudskoj praksi u sličnim slučajevima i sudskoj praksi ESLJP-a, utvrđuje da navodi podnositeljke zahteva o povredi (i) člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, kao rezultat pogrešnog tumačenja važećeg zakona u okolnostima njegovog slučaja, predstavljaju navode „četrtoog stepena“; dok (ii) o povredi članova 24, 32. i 46. Ustava kao i član 1 protokola 1. EKLJP-a čine „nepotkrepljene ili neobrazložene“ navode i kao takvi, isti su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kao što je propisano članom 113.7 Ustava u stavom (2) pravila 39 Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Republike Kosovo, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava, članom 20. i 47. Zakona i pravilima 39 (2) i 59 (2) Poslovnika, dana 8. septembra 2021. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona, i
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Safet Hoxha

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani